

MOEDERS EN ZONEN

VAN TERRENCE MCNALLY

KEMNA THEATER

 Senf

DE MARATHON

**VANAF MAART '17
IN HET THEATER**

luxortheater.nl

BESTE BEZOEKERS,

Van harte welkom bij *Moeders en Zonen*, de nieuwe voorstelling van Kemna Theater in samenwerking met Senf Theaterpartners.

In 2014 zag ik *Mothers and Sons* in New York met de weergaloze Tyne Daly (Lacey uit de televisieserie *Cagney & Lacey*, u weet wel) in de hoofdrol. Ik was enorm onder de indruk van hoe in het stuk twee perioden elkaar raken; aan de ene kant het dieptepunt van de aids crisis met al z'n verliezen en aan de andere kant het nu, de 'nieuwe tijd', waarin het – bijna – gewoon is als twee mannen elkaar eeuwige trouw beloven en een zoon opvoeden.

Katherine (Anne Wil Blankers) verloor haar zoon aan aids en ontmoette zijn partner Cal (Paul de Leeuw) slechts één keer, tijdens de uitvaart. Nu, 20 jaar later, zoekt ze hem op. En waar Katherine's wereld met de dood van haar zoon gestopt is met draaien, heeft Cal de draad op enig moment weer opgepakt en is intussen gelukkig getrouwd met Will (Freek Bartels). Samen hebben ze een zoon en een uitermate gelukkig bestaan. Een confrontatie is onvermijdelijk.

In *Moeders en Zonen* zijn de verschrikkingen van 20 jaar geleden altijd voelbaar, maar voeren niet de boventoon. Het is vooral een stuk over veranderende familiebanden en vergeving.

Bij het zien van de voorstelling in New York wist ik al met wie ik een Nederlandse versie het liefst zou willen maken. Dat precies die fantasie, die ontstond in een theater aan Broadway, nu werkelijkheid geworden is, vervult me met grote trots. Met Paul de Leeuw maakte ik eerder de speelfilm *Alle Tijd* en Freek Bartels speelde één van de hoofdrollen in *The Normal Heart*. Deze twee mannen samenbrengen met de Grande Dame van het Nederlandse toneel, Anne Wil Blankers, is – om het Amerikaans te houden – a dream come true.

De repetities waren een feestje, elke dag opnieuw. Ook het werken met de jongens die afwisselend Bud spelen benadrukte telkens weer de hoop die uit de voorstelling spreekt; de wereld verandert en gelukkig in een aantal opzichten alleen maar ten goede.

Mede namens Matthijs Bongertman (Senf Theaterpartners) en Monique van Welzen (Kemna Theater) wens ik u een geweldige avond!

JOB GOSSCHALK
REGISSEUR

WITTE BALLONNEN

VOOR HET VERLEDEN EN DE TOEKOMST

OP EEN VRIJDAGMIDDAG, 26 JUNI 2015, LIET EEN OUDE MAN EEN WITTE BALLON OP IN CENTRAL PARK. HIJ KLOM ERVOOR OP EEN BANKJE, NADAT HIJ EERST NETJES EEN DOEK NEERLEGDE OM DE ZITTING NIET VIES TE MAKEN MET ZIJN SCHOENEN. TEGENOVER DE BANK WAS EEN SPEELTUIN WAAR TIENTALLEN KLEINE NEW YORKERTJES WERDEN UITGELATEN DOOR MOEDERS, VADERS EN NANNIES. EEN KLEIN JONGETJE IN EEN TUIBROEK EN MET EEN FANTASTISCHE BOS KROESKRULLEN KEEK DOOR DE SPIJLEN VAN HET HEK TOE HOE DE OUDE MAN EEN ZOEN OP DE BALLON GAF, LANGZAAM ZIJN ARM OPHIEF EN HET TOUWJTJE LOSLIET WAAR DE BALLON AAN VAST ZAT.

‘Bye-bye, balloon!’ riep het jongetje stralend van blijdschap. De oude man knikte naar hem met een glimlach en zei: ‘Yes. Bye-bye balloon. And bye-bye Franky.’ Toen stapte hij voorzichtig van de bank, vouwde de doek op, poetste zijn brillenglazen en ging zitten om de ballon na te kijken in de blauwe lucht.

26 juni 2015 is de dag dat het Amerikaanse Hoogerechtshof besliste dat het fundamentele recht om te trouwen ook moet gelden voor stellen van hetzelfde geslacht. Veel staten hadden het homohuwelijk al zelf goedgekeurd, maar op federaal – landelijk – niveau viel er niet eerder een beslissing waarop homostellen zich konden beroepen.

De oude man op het bankje liet een witte ballon vliegen om zijn vreugde over de uitspraak van het Hoogerechtshof te delen met zijn vroegere geliefde Franky. Hij stierf aan aids op 2 juli 1987, dezelfde dag als Michael Bennett, de bedenker van hit-musical A Chorus Line, en talloze andere homo’s in New York City; 1987 was daar het hoogtepunt van de aidsepidemie.

Franky en de oude man hadden dolgraag willen trouwen voor Franky dood ging. Ze konden niet

wachten om ‘till death do us part’ officieel te maken. Franky wilde de oude man als zijn wettelijke erfgenaam.

Aan hun wensen werd helaas weinig waarde gehecht in die tijd. Niets kon of mocht, homo’s waren afhankelijk van de morele verlichting van individuen. De ouders van Franky waren dat niet. Na de dood van hun zoon hielden ze zijn levenspartner en hun vrienden, van wie velen ook besmet waren met het hiv-virus, overal buiten. Ze mochten niet eens afscheid komen nemen op de begrafenis. De oude man arrangeerde een eigen herdenkingsdienst in zijn appartement aan de Lower East Side, waar hij Franky had verzorgd tot zijn dood. Vijfzeventig man wrumden zich samen op het piepkleine dakterrasje om allemaal tegelijk om precies elf minuten over elf – Franky’s lievelingstijdstip – een witte ballon op te laten.

Dat was geen toeval. De lucht boven Central Park was eind jaren tachtig altijd vol met witte ballonnen. Zo zag Terrence McNally – de schrijver van de Amerikaanse versie van *Moeders en Zonen* – zijn stad in 1988 tijdens het schrijven van *Andre’s Mother*, het verhaal dat vooraf ging aan *Mothers and Sons*. Dat

de discriminatoire ‘don’t ask, don’t tell’-regeling voor homoseksuelen in het leger is afgeschaft door Obama; het krijgen van kinderen is veel beter geregeld voor lgbt-Amerikanen (meer dan drie miljoen van hen voeden samen meer dan zes miljoen kinderen op).

Maar ‘for worse’ is nog lang niet voorbij. Bijna alle staten zijn voorzien van lobbygroepen, politici en naargeestige hobbyclubjes die er een dagtaak van maken wegversperringen op te werpen tegen de gelijke behandeling van lgbt’s. Denk bijvoorbeeld aan de onlangs aangenomen – en zeer omstreden – Bathroom Bill in North Carolina, die mensen verplicht een publieke wc te kiezen in overeenstemming met het geslacht dat op hun geboortebewijs staat. Het gevolg was een storm aan verontwaardigde reacties. Jonge, vooruitstrevende bedrijven als PayPal trekken investeringen terug uit North Carolina. Pearl Jam en Bruce Springsteen hebben optredens afgezegd. Steunbetuigers in het hele land gingen – en gaan – de straat op om de te protesteren. Dit alles, en de vrij desastreuze publiciteit die ermee samengaat, weerhoudt wetgevers in Tennessee, Kansas, South Carolina en Minnesota er echter niet van om vergelijkbare absurde regelgeving in gang te zetten.

Het is zoals de oude man op het bankje in Central Park zei, nadat zijn witte ballon voor Franky uit het zicht verdwenen was en hij aanstalten maakte om naar huis te gaan: ‘Ik ben nu een stokoude homo met wie niemand meer wil trouwen. Toch kan ik nog steeds niet rustig achterover leunen en verwachten dat we dezelfde behandeling krijgen als hetero’s. Ik moet witte ballonnen blijven oplaten, niet alleen ter herinnering aan Franky, maar ook als aanmoediging van de jongere generaties.’

verhaal speelt zich af tijdens een van de ontelbare herdenkingsdiensten in het park, waarbij vrienden en geliefden ballonnen loslieten als symbool voor de zielen van aidsslachtoffers die naar de hemel zweefden. Zo ook voor André. Zijn treurende vriend Cal (in *Moeders en Zonen* gespeeld door Paul de Leeuw) verzucht in *Andre’s Mother*: ‘God, hoevelen van ons leven in deze stad omdat we onze moeders niet willen kwetsen en leven in doodsangst voor hun afkeuring.’

We zijn nu bijna dertig jaar verder. Niet alleen in Europa, maar ook in de Verenigde Staten is maatschappelijk veel veranderd voor lgbt (lesbian, gay, bisexual, transgender) people. Om in huwelijksjargon te spreken: for better and for worse. Het goede nieuws dat ‘for better’ de boventoon voert: het merendeel van de Amerikaanse bevolking is anno 2016 voorstander van het homohuwelijk;

ANNE WIL BLANKERS

KATHERINE GERARD

Anne Wil Blankers studeerde in 1963 af aan de Toneelacademie in Maastricht. Na haar studie speelde ze bij de Haagsche Comedie (later het Nationale Toneel) dragende rollen in regie van onder andere Ko van Dijk, Paul Steenberg, Guido de Moor en Johan Doesburg. Anne Wil werd één van de gezichtsbepalende actrices van het gezelschap. In de jaren zeventig verbreedde zij haar artistieke gezichtsveld. Naast haar werk bij verschillende gesubsidieerde gezelschappen speelde zij diverse rollen in vrije producties. Eind jaren negentig schitterde zij als vorstin in *Wilhelmina: Je Maintiendrai* van Ton Vorstenbosch in regie van Mette Bouhuijs. De voorstelling brak alle Nederlandse bezoekersrecords. Anne Wil nam ook de titelrol op zich in de gelijknamige televisieserie die door de NCRV werd gemaakt. Een grote verrassing was haar musicaldebuut in de musical *Cabaret*. Daarnaast was ze maar liefst 3 seizoenen samen met Paul van Vliet te zien in de succesvolle voorstelling *Liefdesbrieven*, eveneens in regie van Mette Bouhuijs. Naast vele theaterstukken speelde Anne Wil Blankers in een groot aantal films en televisieseries.

Anne Wil Blankers is eenmaal onderscheiden met een Colombina, de toneelprijs voor de beste vrouwelijke bijrol in een toneelseizoen en tweemaal met een Theo d'Or, de toneelprijs voor de beste vrouwelijke hoofdrol. De Theo Mann-Bouwmeesterring, die vanaf 1994 in haar bezit was, heeft zij in 2010 doorgegeven aan Ariane Schluter.

PAUL DE LEEUW

CAL PORTER

In 1974 speelde Paul de hoofdrol in de schoolmusical *Het koffertje van Mijnheer van Dalen*. Minder dan 10 jaar na dit eerste optreden won hij op het Delfts Cabaretfestival Cameretten al de Persoonlijkheids- en Aanmoedigingsprijs. Daarop volgden een aantal soloprogramma's onder andere *Stel Moeder Niet Teleur*, *De Rozebotteltijd*, *Wie Plukt mij* en recentelijk *Poephoofd!* en *Ik ben rustig!*. Naast cabaret en musicals als *Les Misérables*, *Foxtrot* en *Heerlijk duurt het langst* speelde hij ook in toneelstukken als *Torch Song Trilogy*, *Art* en *Driekoningenavond*. Ook muzikaal zat Paul niet stil. In 2000 speelde hij *De Leeuw Brult*: vijf concerten in Ahoy Rotterdam en in 2007 kleurde vijf keer het Gelredome rood voor *Symphonica in Rosso*. Muzikaal komt hij ook in kleinere producties tot zijn recht, bijvoorbeeld in *Kerstkransje*, een soloprogramma met liedjes van Toon Hermans en muziektheaterstukken *Aan het einde van de regenboog* en *Zingen zolang het duurt*.

Paul: "De magie van theater in tegenstelling tot televisie, is een mooie of vrolijke avond creëren in een zaal met mensen, die speciaal het huis zijn uitgegaan om je te zien en die geen knopje hebben waarmee ze kunnen zappen of je zachter kunnen zetten. En in tegenstelling tot televisie, kun je het morgen nog een keer doen. Beter of minder goed, maar schaven aan een voorstelling geeft een fantastisch gevoel. En er zijn vaak na afloop bitterballen!"

FREEK BARTELS

WILL OGDEN

Freek begon zijn carrière in 2001 bij de MusicAllFactory in Tilburg. Hij zette in 2004 zijn studie voort bij het Fontys Conservatorium, waar hij zangles kreeg van Edward Hoepelman.

In het theater was hij te zien in onder andere *Into The Woods*, *Les Misérables* en als Joseph in *Joseph And The Amazing Technicolor Dreamcoat*. In 2013 was hij te zien in het succesvolle theaterstuk *The Normal Heart*, dat in 2014 in reprise ging. Hij stond naast Simone Kleinsma in de musical *Next To Normal*, speelde Oliver Barrett IV in *Love Story* en was afgelopen seizoen te zien in *Sonneveld De Musical* als Friso Wiegersma. Ook was hij te zien als Gaston in de musical *Beauty And The Beast*. Naast theater en musical speelde hij in de telefilm *Sneeuwitje En De 7 Kleine Mensen*; was hij in 2014 co-presentator van het AVROTROS-programma *Fort Boyard* en was hij een van de finalisten in seizoen 14 van *Wie Is De Mol*.

Buiten dat Freek vanaf nu te zien is in *Moeders en Zonen* zal hij eind 2016 te zien zijn in de televisieserie *Petticoat*, gebaseerd op de gelijknamige musical waar hij ook een rol in vertolkte.

ONZE BUDS:

GAS DE BRUIN

Mijn favoriete zin uit het stuk:
"Hoe is uw zoon doodgegaan?"

FELIX WILBRENNING

Mijn favoriete zin uit het stuk:
"Mag ik een koekje?"

FINN SCHUITEMA

Mijn favoriete zin uit het stuk:
"Zoals jij en pappie samenwonen?"

JAYDEN VAN HERK

Mijn favoriete zin uit het stuk:
"U hebt een melksnor."

TJMEN ZUURMOND

Mijn favoriete zin uit het stuk:
"Julie hebben ruzie."

TIM KLUMPERS

Mijn favoriete zin uit het stuk:
"Ik vind jou cool, jij bent leuk."

KEMNA TRAINING

Het is weer mogelijk om je aan te melden voor De Jaargang, de acteeropleiding van Kemna Training.

In De Jaargang werk je één dag per week - op maandag of dinsdag - aan vele elementen van het acteren en krijg je les van ervaren docenten die vol in de praktijk staan. In De Jaargang krijg je een duidelijk beeld van hoe de professionele acteerwereld eruit ziet en wat deze van acteurs en actrices verlangt.

Nieuwsgierig naar het volledige lesaanbod van Kemna Training? Neem dan gerust contact met ons op.

WILLEM DE ZWIJGERLAAN · 17-19 AMSTERDAM
020-6186434 · WWW.KEMNA.NL/TRAINING

DEVADER

FLORIAN ZELLER

HANS CROISET / JOHANNA TER STEEGE
REGIE GIJS DE LANGE

VANAF DECEMBER 2016
IN DE THEATERS

info/verkoop NATIONALE THEATERKASSA : WWW.NTK.NL : 0900-9203 (€ 0,45pm) 7 d.p.w.

VANAF SEPTEMBER
TERUG IN DE THEATERS!

www.mini-maxi.nu

info/verkoop NATIONALE THEATERKASSA : WWW.NTK.NL : 0900-9203 (€ 0,45pm) 7 d.p.w.

'ALS WIJ GEEN MOEDER EN ZOON WAREN, ZOU DEN WE VRIENDEN ZIJN.'

CHRISTO VAN KLAVEREN (51) IS DE OUDSTE ZOON VAN ANNE WIL BLANKERS (76) EN HAAR MAN GER VAN KLAVEREN (82). NET ALS ZIJN MOEDER IS CHRISTO ACTEUR. DAARNAAST REGISSEERT HIJ. ANNE WIL HEEFT NOG EEN JONGERE ZOON, DIEDERICK (44). HAAR DOCHTER MARJOLIJN STIERF IN 2002. ZE WAS TOEN 33 JAAR. CHRISTO HEEFT TWEE ZOONTJES MET EEN VROUWENECHTPAAR. TWEE DAGEN IN DE WEEK ZIJN DE JONGENS BIJ HEM IN SLOTERMEER. ANNE WIL EN HAAR ECHTGENOOT WONEN IN DE BUURT VAN LOPIK, IN EEN VERBOUWDE BOERDERIJ TUSSEN DE VEEBOEREN.

Wat typeert jullie verstandhouding?

ZOON: 'Als wij geen moeder en zoon waren, zouden we vrienden zijn, naast collega's.'

MOEDER: 'Dat denk ik ook. Wij begrijpen elkaar goed.'

ZOON: 'We gaan ook vaak op vakantie samen. Met zijn tweetjes.'

MOEDER: 'Heel leuk. De laatste keer was Portugal. Christo reist veel en hij is goed met talen. Dat vind ik een veilig gevoel. Hij knapt alles op, ik slof lekker mee. Heerlijk. En dan praten we veel. Over het vak, ja, maar ook over de gewone dingen van het leven en over de toekomst. Hoe het straks verder moet. We hebben een boerderij met een flinke lap grond. Dat vergt veel onderhoud. Mijn man doet het meeste nog zelf, maar hij is 82, dat ga je wel voelen. Nou ja, over dat soort dingen hebben we het, het is fijn dat we in jou een soort partner hebben, Christo.'

Wat voor kind was jij?

ZOON: 'Over welke leeftijd heb je het?'

Zes, zeven?

MOEDER: 'Levendig, ondernemend.'

ZOON: 'Ik had ook wel een stoute kant, ik was geen keurig jongetje dat zich altijd aan de regels hield.'

MOEDER: 'Zeker niet aan de regels van je vader. Die was nogal streng.'

ZOON: 'Maar ook weer makkelijk. Ik mocht laat thuiskomen, vriendinnetjes mochten blijven slapen. Daar was hij modern in.'

Anne Wil met haar zoon Christo

MOEDER: 'Ja dat is waar. Zijn striktheid ging meer over etiquette, hoe je je behoort te gedragen.'

ZOON: 'Ik ben daar nu bij de jongens ook streng in.'

Was hij een lastige puber?

MOEDER: 'Ook in zijn puberjaren had hij veel botsingen met zijn vader. Ik weet niet wat er dan gebeurde eigenlijk.'

ZOON: 'Ik wel. Ik ben eerder lui dan moe en dat vond papa lastig. Zaterdagochtenden waren niet voor uitslapen. Ook dan moesten er gewoon dingen gebeuren.'

MOEDER: 'Gras maaien.'

ZOON: 'Ja, zoiets. Mijn vader kon er slecht tegen als ik

niets aan het doen was.'

MOEDER: 'Ja, en Christo gaf nog liever al zijn zakgeld aan een jongetje uit de buurt om het gras voor hem te maaien dan dat hij het zelf deed. Ging hij zitten. Je hield helemaal niet van lichamelijke arbeid.'

ZOON: 'Nog steeds niet.'

MOEDER: 'Nee. Komisch hè?'

ZOON: 'Maar ik ben heel erg goed in regelen.'

MOEDER: 'Dat is helemaal waar. Huwelijken, reizen, hij regelt alles.'

Toen u Christo kreeg, stond u aan het begin van uw carrière.

MOEDER: 'Ja, ik had al fijne dingen gedaan. Ze vonden het eerst niks bij de Haagse Comedie, het gezelschap waar ik toen bij zat. Net een paar goeie rollen gespeeld, wordt ze ineens zwanger; zo werd er toch een beetje tegenaan gekeken. Ger zei tegen de artistiek leider: "Ja, het is een toneelspeelster, maar ook een vrouw, die dingen gebeuren". Heel geestig.'

ZOON: 'Het was leuk dat Ger niets te maken had met de acteurswereld. Wij waren geen artiestenfamilie. Iedereen thuis deed heel normaal over het vak van mijn moeder.'

Je moeder is enorm succesvol als actrice. Nooit gedacht: ik kies een ander vak want ik kan niet aan haar tippen?

ZOON: 'Nee. We verschillen natuurlijk nogal in leeftijd en ik heb mijn eigen weg gekozen, bijvoorbeeld door meer de musicalkant op te gaan en door ook te gaan regisseren. Er heerst geen strijd tussen ons. Als we allebei mannen of vrouwen waren, zou het misschien anders zijn, al weet ik dat niet zeker. We

hebben zelfs samen gespeeld. Dat was heel leuk.'

MOEDER: 'Ja, dat vond ik ook enig.'

ZOON: 'Een keer speelde we schoonmoeder en schoonzoon. In dat stuk zat een scene waarin zij enorm moest flirten met mij. Op een bankje. Ik zie het nog zo voor me. Toen was het wel fijn dat je een pruik en een bontjas droeg.'

MOEDER: 'Ja, nou, ik zag er ongeveer uit als Sophia Loren.'

ZOON: 'We hoefden niet echt aan elkaar te zitten, maar de teksten waren erg humoristisch, zeker als je wist dat wij moeder en zoon waren.'

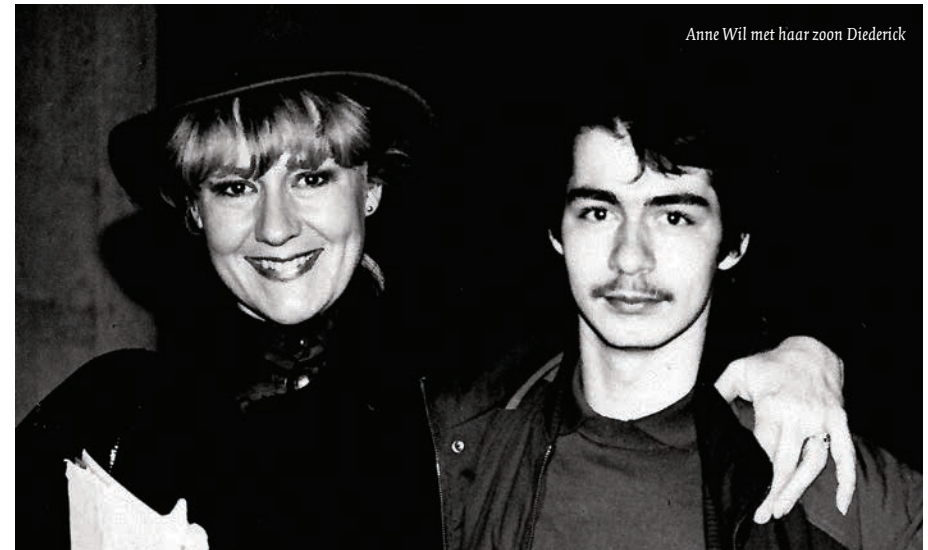
MOEDER: 'Ja! Ik moest dan zeggen: "Ach, er is niks aan de hand hoor, dat is gewoon een moederlijke kus". Haha.'

ZOON: 'En dan ik: "Nou ja, zolang het maar in de familie blijft." Heel komisch.'

MOEDER: 'Ik heb ook in musical Cabaret gezeten waar Christo de regisseur was voor de Nederlandse versie. Hij moest alles op kwaliteit houden. Voor hij begon, vroeg de producent of hij het wel tegen zijn moeder zou durven zeggen als het de verkeerde kant op ging met de rol. "Dat durf ik wel te zeggen", antwoordde jij. Je was daar heel stellig in, hè?'

ZOON: 'Ze vraagt ook vaak naar mijn kritische mening, of er iets is wat me irriteert, of ze iets raars doet. Ik probeer daarom altijd naar een try out te komen, dan heeft ze er nog wat aan als het nodig is.'

MOEDER: 'Ja, leuk is dat. Het is een extra, dat we een vak delen, geen voorwaarde voor een goede moeder zoon-band. Met Diek ben ik net zo hecht, anders hecht.'

Anne Wil met haar zoon Diederick

HUUB STAPEL CYRIEL GUDS e.a.

Intouchables

NÚ IN HET
THEATER

“OOK DEZE
INTOUCHABLES
IS EEN FEESTJE
GEWORDEN”
DE TELEGRAAF

“HUUB STAPEL
IMPONEERT
IN TONEELVERSIE
INTOUCHABLES”
NRC

“HUUB STAPEL
EN CYRIEL GUDS
SCHITTEREN IN
VRIENDSCHAPSTONEEL”
THEATERKRANT

“INTOUCHABLES,
MOOIE MIX
VAN IRONIE EN
WARMBLOEDIGHEID”
HAARLEMS DAGBLAD

REGIE PETER DE BAAN SCRIPT DICK VAN DEN HEUVEL I.S.M. PETER DE BAAN

WWW.INTOUCHABLES.NU

INTOUCHABLES-THEATERTOUR

OOK IN HET THEATER

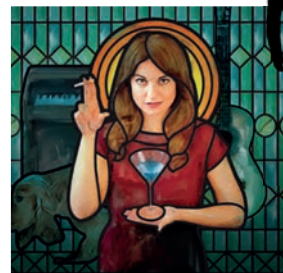
ASHTON BROTHERS

BONTE MIX VAN MUZIEK,
ACROBATIEK EN REGELRECHTE
TOVENARIJ

EVA CRUTZEN

ALLESKUNNENDE
POWERVROUW

ALI B

AUTHENTIEKE VERHALEN-
VERTELLER DIE JE HART
OPENT

OLDENOSBORN

VEELBELOVEND NIEUW
DAMESDUO. HILARISCH EN
CONFRONTEREND.

HERMAN IN EEN BAKJE GEITEN- KWARK

STERK STAALTJE
MUZIKAAL EN
FYSIEK THEATER

THIJS VAN DE MEEBERG

SCHERP. GERAFFINEERD.
ABSURD.

MINI & MAXI

GROOTMEESTERS VAN HET
MUZIKALE VARIÉTÉ

TINEKE SCHOUTEN

RASECHT ENTERTAINMENT

PEPIJN SCHONEVELD

INNEMEND, KNETTERGEK
EN TOCH HERKENBAAR

SENF THEATERPARTNERS

SCHERP OOG VOOR
CABARETTALENT

info/verkoop **NATIONALE THEATERKASSA** : **WWW.NTK.NL** : **0900-9203** (€ 0,45pm) 7 d.p.w.

'HET AMUSERENDE HEB IK VAN MIJN MOEDER.'

PAUL DE LEEUW (54) IS HET MIDDENSTE KIND VAN HENK DE LEEUW (84) EN TONIA PELLEBOER (84). HIJ HEEFT EEN OUDERE BROER EN EEN JONGERE ZUS. HET GEZIN WOONDE ACHTEREENVOLGENS IN RIJSOORD EN IN LEKKERKERK. IN 1996 GINGEN MENEER DE LEEUW EN MEVROUW PELLEBOER UIT ELKAAR, NA 42 JAAR HUWELIJK. PAUL IS GETROUWD MET STEPHAN NUGTER. ZE ZIJN 21 JAAR SAMEN, HEBBEN TWEE ZONEN VAN DERTIEN EN VEERTIEN EN WONEN IN BLARICUM.

Wat voor kind was Paul?

MOEDER: 'Met zijn geboorte al?!'

Ik weet niet, was het meteen al zo vermeldenswaardig?

MOEDER: 'Nou, de bevalling ging heel makkelijk en zo is het gebleven. Paul was nooit een probleemkind, niet met slapen, niet met eten.'

ZOON: 'Hahahahaha.'

MOEDER: 'Nee, echt. Toen hij negen maanden was stond hij al op diët. Lichamelijk was hij lui. Hij liep ook heel laat. Op een goed moment heb ik een stevig ketelpakje voor hem gemaakt. Ik trok hem dat aan en zei: "Hup, en nou naar buiten, leren lopen." Deed ie niet. Ging ie kruipen. Zijn oudere broer zei: "Wat heb ik aan zo'n broertje? Hij zit alleen maar in de box." Hij vond het heerlijk, lekker liggen, eten.'

Ben jij zo'n typische middelste die zich snel tekort gedaan voelt?

MOEDER: 'Nee, Paul stond altijd erg op zichzelf.'

ZOON: 'Ik was een einzalgänger. Dat kwam ook omdat ik andere interesses had dan mijn broer en

zus. Zij waren sportief, ik was bezig met muziek maken, radio luisteren, toneel. De film ladder kende ik uit mijn hoofd. Ging ik in mijn eentje naar de bioscoop op zaterdagochtend.'

MOEDER: 'Of met je nichtje. Gingen je tante en ik ondertussen boodschappen doen.'

ZOON: 'Kuijfe en het Haaienmeer heb ik daardoor nooit afgezien. We werden halverwege uit de zaal geplukt want de boodschappen waren klaar.'

Paul, lijk jij op je moeder?

ZOON: 'Ik lijk op allebei.'

MOEDER: 'Het uitsloverige in het huishouden heb je van mij.'

ZOON: 'Papa kan anders ook goed verzorgen.'

MOEDER: 'Nu wel, maar vroeger was dat er niet bij.'

ZOON: 'Ja, omdat jij er was.'

MOEDER: 'Nou, dat bedoel ik.'

ZOON: 'Maar goed, het verzorgende, het amuserende en het gastvrije heb ik vooral van mijn moeder.'

MOEDER: 'Ja, en na een etentje zeggen we: Ik doe het nooit meer.'

ZOON: 'Nee, dat zeg ik nooit. Ik vraag me wel van tevoren af waar ik aan ben begonnen.'

MOEDER: 'Heb ik ook, ja. Ik ben gek van eten koken, mooi de tafel dekken, gezellig, mensen ontvangen, een borreltje en dergelijke. Alleen het opruimen na afloop vind ik vreselijk.'

ZOON: 'Ik ook, maar ik ruim alles op voor ik naar bed ga.'

Was je een moederskind?

ZOON: 'Ja.'

MOEDER: 'Ja, Paul was echt een moederskind.'

ZOON: 'Laat mij antwoorden.'

MOEDER: 'Pardon.'

ZOON: 'Ik zat altijd graag bij haar. Weet je nog dat je op maandagmiddag je vriendinnenclub op bezoek had? Eerst naar de sauna en om half vier al aan de

zware, rode wijn die papa uit Bulgarije importeerde. Om half zeven kwam mijn vader dan aan over de dijk en moest alles weg.'

MOEDER: 'Jij was echt graag thuis. We moesten jou de deur uitzetten om laat thuis te komen.'

ZOON: 'Op een gegeven moment heeft ze me naar carnaval gestuurd. Met de boodschap: voor elf uur kom je er niet in.'

MOEDER: 'Voor twaalf uur was het.'

ZOON: 'Dat was een zware avond.'

MOEDER: 'Je was geen vriendenkind.'

ZOON: 'Ik had ze lange tijd gewoon niet.'

MOEDER: 'Je deed ook je best er niet voor.'

ZOON: 'Hahaha. Ik ging met Hans de Klerk om.'

MOEDER: 'Ja, maar lieve schat, op een gegeven moment zei ik in de winter een keer: "Ga nou ook eens het ijs op. Kwam je terug, zei je: "Zo lekker geschaatst!" Hoorde ik later dat je de hele middag bij tante Levine had gezeten, chocolademelk drinken.'

ZOON: 'Ik zat toch op dansles. En ik had verkering met Jannie Brouwer.'

MOEDER: 'Ja, maar dan praat je over Lekkerkerk. Daar begon je een beetje te ontluiken.'

Maar je was verder geen ongelukkig kind?

ZOON: 'Nee, helemaal niet, ik was ongelukkig als ik de *The Sound of Music* niet mocht kijken of niet met mijn marionettenpoppen kon spelen. Ik had een eigen fantasiewereld en daarin had ik het prima naar mijn zin.'

Is jullie relatie veranderd toen jij kinderen kreeg, Paul?

ZOON: 'Stephan en ik hadden het nooit verwacht dat het zou lukken, dus het was voor iedereen een beetje raar. We vertelden het ook pas laat aan mijn ouders; veel te bang dat het zou uitlekken of niet door zou gaan.'

MOEDER: 'Nou, ik wist wel dat jullie je hadden opgegeven voor adoptie.'

ZOON: 'Maar we hebben pas verteld hoe ver we waren toen het eerste kind al bijna kwam. Onze jongste is geboren met 26 weken. Ik dacht dat mijn moeder beren op de weg zou zien, maar ze kwam meteen met een riedel mensen die ook prematuur geboren waren en met wie het heel goed ging.'

MOEDER: 'Ik had er alle vertrouwen in. En terecht. Het is helemaal goed gekomen. Het zijn zulke lieve jongens. Ik heb ze vaak te logeren gehad. Hartstikke fijn.'

ZOON: 'Ik voelde me vroeger altijd heel verantwoordelijk voor onze familie. Mijn ouders, mijn broer, mijn zus; ik was erop gebrand dat het met iedereen goed ging. Sinds ik een eigen gezin heb, merk ik dat dat voorop staat.'

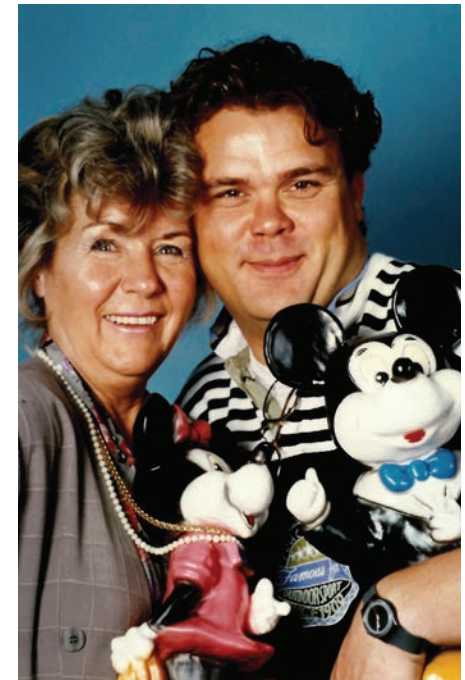
MOEDER: 'Dat wil niet zeggen dat je je geen kind meer voelt. Toen ik het huis uitging, op mijn achttiende, stond mijn moeder te huilen bij de tram. Ik snapte haar pas jaren later.'

Moest u huilen toen Paul het huis uitging?

MOEDER: 'Nou, die vloog niet zo gauw weg. Hoewel, jij bent ook wel op kamers gegaan.'

ZOON: 'Ja, tuurlijk. Belde jij binnen de kortste keren op: "Leef je nog?" Om half zeven 's morgens.'

MOEDER: 'Ja, dan was je tenminste thuis.'

WORD LID!

MAX maakt al meer dan 10 jaar programma's waar u graag naar kijkt en luistert. Wat dacht u bijvoorbeeld van **Heel Holland Bakt**, **Moeder ik wil bij de Revue** en **Dokter Deen**?

Steun ons en word lid voor slechts € 7,50 euro per jaar!

Ledenvoordelen

- ✓ 4 keer per jaar het speciale MAX-Ledenblad
- ✓ Deelname aan exclusieve ledenactiviteiten
- ✓ Korting in de webwinkel van MAX
- ✓ Gratis gebruik van de MAX Ombudsman

www.ikwordlidvanmax.nl of bel naar **0900 5555 000** (€ 0,10 p/min)

Al uw theaterkaarten bestelt u bij de **NATIONALE THEATERKASSA**

NATIONALE THEATERKASSA
WWW.NTK.NL **0900-9203**
7 dagen per week (€ 0,45pm)

Bij ons kunt u 365 dagen per jaar terecht voor al uw theater vragen!
ma t/m vr: 9 tot 21 uur za en zo: 10 tot 20 uur

'WE ZIJN VERSCHRIKKELIJK OPRUIMERIG.'

FREEK BARTELS (30) IS HET ENIGE KIND VAN RIK BARTELS (61) EN AMELIA BARTELS RIBOCH (60). HIJ KWAM TER WERELD IN TILBURG EN GROEIDE DAAR OOK OP, NET ALS ZIJN MOEDER. HAAR MOLUKSE OUDERS VERHUISDEN KORT NA DE TWEDE WERELDOORLOG NAAR NEDERLAND VANUIT NEDERLANDS-INDIË, MET TWEË DOCHTERS. IN NEDERLAND WERDEN NOG VIER KINDEREN GEBOREN. FREEK BRACHT ZIJN JEUGD DOOR OMRINGD DOOR NICHTJES EN NEEFJES. HIJ WOONT NU IN AMSTERDAM, IS SINGLE EN HEEFT GEEN KINDEREN.

MOEDER: 'Nou, dan kwamen er kindjes aanhollen die 'hallo Freek' riepen en dan zei jij niks terug. Je moet wel goededag zeggen, zei ik dan.'

ZOON: 'Ik was ook specifiek in de adressen waar ik wilde logeren. Eigenlijk alleen bij mijn opa en oma van mama's kant.'

MOEDER: 'En bij mijn zus die jong gestorven is. Daar sliep je ook wel graag. Maar verder niet, nee.'

Het idee leeft dat moeders en zonen net wat meer van elkaar kunnen hebben dan van andere familieleden. Herkennen jullie dat?

MOEDER: 'Dat is wel zo, ja. Maar omgekeerd geldt vaak hetzelfde, hoor. Mijn vader kon meer van mij hebben, terwijl oma weer meer van mijn broer Rob kon hebben. Weet jij toch ook, Freek?'

ZOON: 'Ja, het verschil in geslacht speelt wel mee, denk ik. Als ik iets wilde, ging ik het eerst bij mijn moeder proberen te regelen. Vaak lukte dat.'

MOEDER: 'Jij ging sowieso altijd eerst naar mij.'

ZOON: 'Hoewel mijn vader enorm betrokken was bij mijn opvoeding.'

MOEDER: 'Ja, Rik zorgde echt voor jou. En hij maakte altijd lekker eten. Dat deed ik niet. Nog steeds niet.'

Laatst zei een moeder tegen mij: 'Het is heerlijk om een homoseksuele zoon te hebben. Die komt nog eens langs na zijn achttiende.'

ZOON: 'Hahaha! Ik heb zelf nooit het gevoel gehad dat we hechter zijn omdat ik gay ben.'

MOEDER: 'Ik ook niet, hoor. Het was precies hetzelfde geweest als je hetero was.'

ZOON: 'Ja, dat weet je dus niet.'

Was zijn seksuele gaardheid voor u snel duidelijk?

MOEDER: 'Voor mij wel, voor mijn man niet.'

ZOON: 'Niet?'

ZOON: 'Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik alleen was, als enig kind. Mijn nichtjes en neefjes waren als broers en zussen voor me en ik maakte makkelijk vrienden en vriendinnen. Ik kon me ook prima vermaken in mijn eentje en met mijn ouders.'

MOEDER: 'Van mensen met twee kinderen hoor ik ook wel eens dat er helemaal niet zoveel contact is. Ik heb er altijd op gehamerd dat Freek zijn vriendschappen moet koesteren.'

Zijn jullie twee altijd hecht geweest?

ZOON: 'Ja, ik was altijd mama's kindje. Vroeger heel erg. Ik was ontzettend verlegen.'

MOEDER: 'Ja, dat was je heel erg. Vond ik weleens vervelend.'

ZOON: 'Oh?'

MOEDER: 'Nee, als ik er iets over zei, in het begin dan, antwoordde papa: weet je toch niet?' Maar ik wist het. Jij was geen stoer jongetje. Je speelde liever met meisjes.'

ZOON: 'Toen ik het vertelde, zei ze letterlijk: ik wist het al toen je drie was.'

MOEDER: 'Dat was ook zo. Ik was er altijd open over, ook om hem het gevoel te geven dat hij bij ons kon aankloppen. Voor mij is het nooit een probleem geweest. Voor papa ook niet.'

Stel jij iemand die je leuk vindt snel aan je ouders voor?

ZOON: 'Wel als ik het gevoel heb dat het serieus is.'

MOEDER: 'Een keer waren we met z'n drieën in Antwerpen. Werd ie plat gebeld. Wist ik het natuurlijk.'

ZOON: 'Soms hou ik het graag nog even voor mezelf...'

MOEDER: 'Als ik hem zie, weet ik het meteen hoe het zit. Misschien moeten we meer facetimen, Freek? Haha. Ik doe dat te weinig met jou.'

Maar verder spreken jullie elkaar veel?

MOEDER: 'Als ik vind dat het te weinig is, bel ik. Als hij dan geen zin heeft, pakt hij gewoon niet op. Dat weet ik wel, hoor.'

ZOON: 'Ik bel altijd snel terug, hoor.'

Het klinkt allemaal vreselijk knus.

MOEDER: 'Ja, daar heb ik het soms met Rik over als ik thuiskom met verhalen van mensen die toestanden hebben met hun kinderen. Dat hebben wij met Freek nou nooit, zeggen we dan. Ja, ik weet het, heel saai, maar wel fijn.'

Wat typeert jullie relatie?

MOEDER: 'Harmonie, denk ik.'

ZOON: 'En onvoorwaardelijke steun die me een solide basis geeft van zelfvertrouwen en nuchterheid.'

MOEDER: 'Dat sowieso. Blijf gewoon jezelf. We wilden dat je iets ging doen wat je leuk vond.'

ZOON: 'Ik wist snel wat ik wilde.'

MOEDER: 'Ja, dat was ook handig natuurlijk.'

Ziet u dingen van uzelf in Freek?

MOEDER: 'Wij zijn verschrikkelijk opruimerig. Da's echt heel erg.'

ZOON: 'Ik kan thuiskomen en meteen het peper en zoutstel kaarsrecht naast elkaar zetten.'

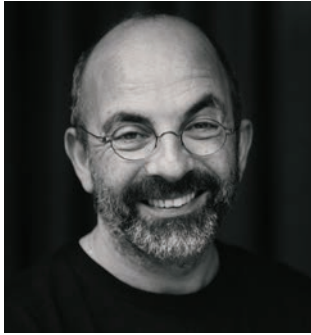
MOEDER: 'Dat heb ik ook. Ik kan niet tegen slordig. Bij mezelf dan hè. Als ik bij Freek thuis binnenkom, denk ik: ja, dit ken ik.'

ZOON: 'Je doet ook wel suggesties voor mijn interieur, dingen die ik moet kopen. Het winkel-gen heb ik van jou.'

MOEDER: 'Ja, heerlijk. Wij kunnen goed kiezen en houden er een stevig tempo in. Dat tutterige van alles duizend keer aantrekken, hebben wij niet zo.'

FREEK: 'Op de dramaschool in Tilburg maakte ik soms grappen dat een slechte jeugd een voorwaarde is om een goede acteur te kunnen worden. Dat gaat voor mij niet op. Ik had – en heb – het ontzettend fijn met mijn ouders. Echt.'

MOEDER: 'Ja. Rik en ik zeggen vaak tegen elkaar dat we eigenlijk zo geboft hebben. En als het me te lang duurt, ga ik gewoon naar hem toe.'

JOB GOSSCHALK

PRODUCENT / REGISSEUR

Job Gosschalk is mede-eigenaar van Kemna Casting, waar hij tot 2006 als casting-director aan verbonden was. Vervolgens richtte hij productiebedrijf Kemna & Zonen op dat meerdere films en televisieseries (co)produceerde, zoals *Alles is Liefde* (Gouden Kalf), *'t Schaep met de Vijf Pooten* (Nipkowschijf), *Bloedverwanten* en *Moeder, ik wil bij de Revue*. Hij is daarnaast regisseur, onder meer van de televisieserie *Jeuk*, de telefilm *Moos* en de bioscoopfilms *Alle Tijd* en *De Zevende Hemel*, maar ook van theaterproducties als *The Normal Heart* en *De Therapiegeneratie*.

MATTHIJS BONGERTMAN

PRODUCENT

Matthijs Bongertman is mede-eigenaar en algemeen directeur van Senf Theaterpartners. Als producent tekende hij voor succesvolle theaterproducties als *Mannen komen van Mars*, *Vrouwen van Venus*, *Wilhelmina: Je Maintiendrai*, *Liefdesbrieven*, *Art*, *Foxtrot* en jeugd-/familieproducties als de Nijntje-musicals, *Pippi Langkous*, *Buurman & Buurman* worden beroemd.

Dit seizoen produceert hij naast *Bloedverwanten* onder andere *De Gelukkigste Dag*, *Mini & Maxi*, de eerste toneelversie van de film *Intouchables*, *Nijntje viert feest* en *André het astronautje*.

MONIQUE VAN WELZEN

PRODUCENT

Monique van Welzen vormt samen met Job Gosschalk de drijvende kracht achter Kemna Theater, dat werd opgericht in 2014. Daarnaast is zij als uitvoerend producent en line-producer verantwoordelijk voor de totstandkoming van de producties van zusterbedrijf Kemna & Zonen, zoals *'t Schaep met de Vijf Pooten*, *Bloedverwanten*, *Charlie* en *Jeuk*.

RAOUL HEERTJE

VERTALING & BEWERKING

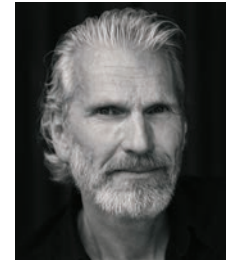
Raoul Heertje richtte samen met zijn broer Comedytrain op, gevolgd door comedy café Toomler. Naast optredens in Nederland maakte hij diverse tours langs comedyclubs in de Verenigde Staten en Engeland. Hij was onder andere teamcaptain in *Dit was het nieuws*, interviewer van *Wintergasten*, columnist van diverse kranten en tijdschriften en hij publiceerde twee boeken. De afgelopen jaren schreef hij een toneelstuk, een filmscript en een televisieserie en mocht hij een aantal toneelstukken vertalen, waaronder *Moeders en Zonen*.

CHRISTINA KANSEN

MANAGER PRODUCTIONS

Christina Kansen begon haar theatercarrière in 2006 bij Senf Theaterpartners. Na werkzaam te zijn geweest als tourmanager en productie leider bij verschillende producties geeft zij sinds 2013 leiding aan de productieafdeling van Senf als Manager Productions. In deze functie was zij onder andere verantwoordelijk voor de producties *Vijftig tinten...de parodie* (genomineerd voor 4 Musical Awards), *Intouchables* en jeugdproducties als *Buurman & Buurman* worden beroemd en *André het astronautje*.

ROB SNOEK

DECORONTWERP

Rob Snoek was verantwoordelijk voor de vormgeving en styling van musicals als *The Sound of Music*, *Jesus Christ Superstar*, *Sunset Boulevard*, *Joseph and The Amazing Technicolor Dreamcoat*, *Chicago*, *Petticoat*, *Hij gelooft in mij*, *Soldaat van Oranje* en *SKY*. Ook werkte hij mee aan televisieseries, onder andere *Goede Tijden Slechte Tijden*, *Onderweg naar Morgen* en *Kinderen geen Bezwaar*. Voor toneel deed hij eerder al de vormgeving en ontwerp van *The Sunshine Boys*, *Madame Rosa*, *De Ideale Man*, *Een Goed Nest*, *Anne* en *Bloedverwanten*.

PELLE HERFST

LICHTONTWERP

Pelle Herfst begon in 1988 als lichtontwerper in het theater en maakte lichtontwerpen voor tal van musical-, dans-, opera-, cabaret- en toneelvoorstellingen. Naast zijn ervaringen in het theater maakte hij belichtingen voor speelfilms, televisie en honderden commercials. Als partner bij Rapenburgplaza heeft Pelle zich in de afgelopen jaren bovendien een extra specialisme eigen gemaakt: licht ontwerpen voor musea en architectuur.

JOHAN DE GROOT

GELUIDSONTWERP

Johan de Groot is van jongs af aan al betrokken bij theatervoorstellingen. Hij heeft zich ontwikkeld tot allround theatertechnicus en is door de jaren heen verantwoordelijk geweest voor zowel licht, geluid als decor. Voorstellingen waaraan hij heeft meegewerkt zijn onder andere *De Hormonologen*, *Vrij met Hadewych Minis* en *Mike Boddé* en de verschillende voorstellingen rondom *De Verleiders*. Ook verzorgde hij het geluid bij concerten van Cristina Branco en de wereldtour met Ana Moura.

CARIN EILERS

KOSTUUMONTWERP

Carin Eilers werkt sinds 1981 als kostuumontwerpster. Ze begon haar loopbaan bij Orkater, daarna werkte ze voor diverse theatergezelschappen zoals Toneelgroep Amsterdam, Beumer&Drost, Holland Festival, Hummelinck Stuurman, Dommelgraaf & Cornelissen, Bos Theaterproducties en Senf Theaterpartners. Ook ontwierp ze kleding voor televisieprogramma's (*Kreatief met kurk*) en films (*Loenatik de Movie*).

'WE ZEGGEN NIET DE HELE TIJD HOE FANTASTISCH DE ANDER IS.'

RAOUL HEERTJE (53) IS DE MIDDELSTE VAN DRIE ZONEN VAN BETTY HEERTJE HALBERSTADT (79) EN ARNOLD HEERTJE. MET ZIJN OUDERE BROER ERIC RICHTTE HIJ DE COMEDYTRAIN EN CAFÉ TOOMLER OP. ZIJN JONGERE BROER PATRICK OVERLEED IN 1991 OP 25-JARIGE LEEFTIJD AAN DE GEVOLGEN VAN EEN AUTO-ONGELUK. DE JONGENS GROEIDEN OP IN 'T GOOI. NU WOONT RAOUL IN AMSTERDAM MET ZIJN VROUW EN DOCHTER.

ZOON: 'Jij weet natuurlijk nog niets van het stuk, mam.'

MOEDER: 'Nou, ik heb er wel iets over gelezen: wie er in speelt en wat het onderwerp is.'

ZOON: 'Voor mij heeft het verhaal met verwachtingen te maken. De zoon moest een gat vullen in het leven van zijn moeder, maar hij gaf haar niet wat ze wilde. En toen ging hij ook nog dood. Zij had zich er misschien gewoon meer van voorgesteld.'

MOEDER: 'Misschien is dat laatste wel moeders eigen.'

ZOON: 'Hahaha. Ja. Moet jij nu ook zeggen, mam, dat je je meer van mij had voorgesteld.'

Zouden we enigszins gechargeerd kunnen stellen dat moeders het nest graag bij elkaar houden?

MOEDER: 'Ja, en als wij het niet doen, gebeurt het niet. Althans, dat is in ons gezin zo.'

ZOON: 'Maar jij kunt extreem de andere kant op zijn. Als ik nu mijn spullen pak en zeg: ik kom weer thuis wonen, zou je dat prima vinden.'

MOEDER: 'Nou...Dat zou niet gezond zijn.'

ZOON: 'Nee, maar dat is iets anders. Je zou niet lang tegenstribbelen.'

MOEDER: 'Ik zou het wel gezellig vinden, ja.'

Heb jij geput uit ervaringen met je moeder tijdens het schrijven van het stuk?

ZOON: 'Tuurlijk, je komt van alles tegen. Alleen, mijn moeder heeft mij niet nodig om een goed leven te hebben.'

MOEDER (glimlachend): 'Dat denk je.'

ZOON: 'De vrouw in het stuk legt de verantwoordelijkheid voor de zin en de lol in haar leven helemaal in de handen van haar zoon. Nou, dat is niet iets wat jij doet.'

MOEDER: 'Ik had het af en toe wel moeilijk hoor, toen jullie het huis uitgingen. Maar goed, het moet natuurlijk niet zo zijn dat je de invulling van je leven afhankelijk maakt van wat je kinderen wel of niet doen. Nou, dat lukt me best aardig.'

U kunt ze wel loslaten?

MOEDER: 'Ja, maar ik wil graag af en toe iets van ze

horen. Daar ben ik niet de enige in.'

ZOON: 'Het is ook terecht dat je dat wilt.'

En het gebeurt ook geregeld?

MOEDER: 'Af en toe.'

ZOON: 'Nooit genoeg. Vind ik zelf ook. Het stomme is dat je sommige dingen pas ziet als je zelf wat

kwartjes te vallen.'

Lijk jij meer op je moeder of op je vader?

ZOON: 'Karakterologisch lijk ik meer op mijn vader, denk ik.'

Ziet u veel dingen van uw man terug in Raoul?

MOEDER: 'Ik herken wel dingen ja. En ik moet zeggen, dat zijn niet altijd de ideale dingen.'

ZOON (als hij uitgelachen is): 'Zoals?'

MOEDER: 'Een van de mededelingen die Raoul regelmatig doet aan de telefoon is: Ik ga nu even mijn kamer opruimen. Dan denk ik: Goh, dat deed je vorige week ook al. Zijn vader is precies zo. Opruimen betekent bij hem: zitten met een tijdschrift. Zit ie te lezen. Je zou toch opruimen?, vraag ik dan. En zijn vaste antwoord is: Ja, ik ben bezig.'

ZOON: 'Dat is wel grappig, ja. In dat kader hoor ik mezelf al mijn hele leven tegen mijn vrienden zeggen: Ik moet even wat afmaken, dan heb ik rust. In mijn hoofd ben ik op dat moment ook echt van plan om tijd voor diegene te maken. Het is geen leugen. Alleen begint het bespottelijk te worden want ik ben nu 53 en die momenten komen nog steeds te weinig. Ik moet oppassen dat ik niet blijf hangen in de blijdschap over het voornemen om iets aardigs voor iemand te doen, zonder praktische actie te ondernemen.'

MOEDER: 'Ja, precies.'

ZOON: 'Ik neem me geregeld voor om gezellig met mijn moeder uit eten te gaan. Een week later merk ik dan dat ik ben vergeten te bellen. Maar het gevoel is oprecht, ik wil het echt graag, het is niet om van het gezeur af te zijn.'

MOEDER: 'Je doet ook geregeld wél wat, moet ik eerlijk zeggen.'

Hoe zouden jullie je band typeren?

ZOON: 'Zeg jij eerst iets, dan pas ik me daaraan aan.'

MOEDER: 'Want zo is onze band. Haha. Nee, ik denk dat wij een warme band hebben die niet altijd zichtbaar is.'

ZOON: 'Mooi gezegd. Precies zoals het is.'

MOEDER: 'Wij zijn niet van die mensen die de hele tijd armen om elkaar heen slaan en aan oorleltjes trekken. Niet dat we dat niet ook leuk vinden, maar zo ostentatief zijn wij niet.'

ZOON: 'We zeggen ook niet de hele tijd hoe fantastisch de ander is.'

MOEDER: 'Wat ik altijd mooi vind om te zien is dat papa en jullie elkaar kussen bij het komen en weggaan. Dat gaat over vaders en zonen natuurlijk, maar het ontroert mij als moeder altijd weer.'

ouder bent. Na mijn middelbare school ben ik een paar jaar naar Israël gegaan. Ik begreep destijds niet waarom dat voor mijn ouders moeilijk of zorgelijk was. En nu moet ik er zelf niet aan denken dat mijn dochter überhaupt de deur uitgaat, laat staan naar het Midden-Oosten.'

MOEDER: 'Ik was ook zeer trots dat je naar Israël ging. Jij deed iets wat ik niet mocht van mijn ouders en daar luisterde je toen naar.'

ZOON: 'Ik voelde me ook gesteund door jullie, hoor. Dat heb ik misschien nooit zo direct gezegd. Maar dat is zo leuk aan ouder worden. Dan beginnen de

IN DE BAN VAN BROADWAY

EEN GROOTSE EN GENIEPIGE ZOMERMUSICAL

TJITSKE REIDINGA LOES LUCA

**BIANCA KRIJGSMAN PETER BLOK LENY BREEDERVELD
MARTIJN NIEUWERF MARISA VAN EYLE HANS LEENDERTSE**

REGIE: PIETER KRAMER TEKST: NATHAN VECHT NAAR: THE WISDOM OF EVE - MARY ORR

VAN 24 MEI T/M 31 JULI
DELAMAR.NL

EXCLUSIEF IN HET

DE
LA
MAR
THEATER

Drukkerij COCU

ontwerp
multi-media
brochure huisstijl
boeken folders
drukkerwerk
dtp plotservice
printwerk grootformaat

Izaäk Enschedéweg 29 - 2031 CR Haarlem - 0297 230 330 - info@cocu.nl - www.cocu.nl

Raadhuisstraat 55
1016 DD Amsterdam
Tel: 020 626 48 30
mail: info@koot.com

KOOT

18 aug-1 sept
boek direct op
ks.nl

met
zomerdiner

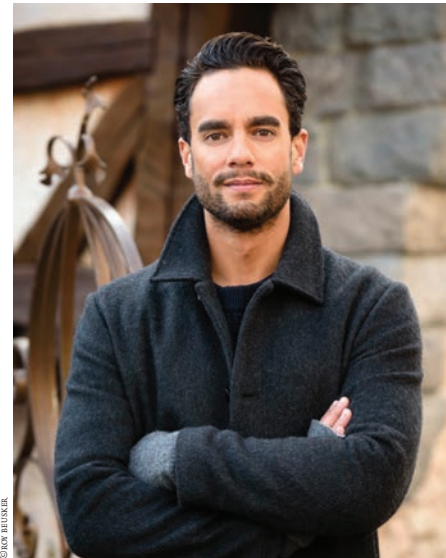
Mid zomer nacht droom

van
William Shakespeare

regie
Theu Boermans

het
Nationale
Toneel

Dé hit van
het Nationale Toneel
terug in de
Koninklijke Schouwburg!

© JANE BILSKER

FREEK BARTELS (30) IS DE KERSVERSE AMBASSADEUR VAN HET AIDS FONDS. VOORDAT HIJ ERGENS AAN BEGINT DENKT HIJ EERST WEL EEN KEER OF 80 NA OF HIJ HET WEL OF NIET MOET DOEN, ZO VERTELT HIJ. "MAAR TOEN IK WERD GEVRAAGD OM AMBASSADEUR TE WORDEN, HAD IK DAAR GEEN ENKELE TWIJFEL OVER. ALS IK DAARIN IETS KAN BETEKENEN – OP WELKE MANIER DAN OOK – DAN HEEL GRAAG."

In de musical *Les Misérables* zong hij over de barricaden op gaan, maar zelf is hij niet zo'n barricadenstrijder. Hij gaat liever het gesprek aan. Over hokjes bijvoorbeeld, want mensen in hokjes stoppen, dat kunnen wij hier in Nederland maar al te goed. Leven en laten leven, vindt hij. "We zijn al snel geneigd om ergens een label op te plakken of iets van te vinden. Kan er niet naar een groter plaatje worden gekeken, vraag ik me dan af. Het heeft naar mijn idee vaak te maken met angst en onwetendheid. Juist angst is daarin de slechtste raadgever."

THE NORMAL HEART

Het is iets wat nog eens extra naar voren kwam toen Freek in het toneelstuk *The Normal Heart* speelde, over een groep New Yorkers tijdens de opkomst van de aids-epidemie in de jaren 80. Activist Ned Weeks probeert tijdens die beginperiode aandacht te vragen voor een nieuwe, nog onbekende ziekte die

met name bij homoseksuelen voorkomt. "Het stuk gaat niet alleen over hiv of aids", zegt Freek, "het gaat over een groep die weggestopt en niet gehoord wordt. Mensen begrepen niet wat er gaande was, hielden er afstand van: dit gaat ons niks aan, het zijn een stelletje nichten uit New York, die zoeken het maar uit." Dat is overigens nog steeds een relevant gegeven, vertelt hij, want kijk maar eens naar homoseksuelen en lesbiennes in bijvoorbeeld Afrika, die niet worden geholpen. "Daar moeten ze in het geheim een soort van kantoorvestiging, waar mannen of vrouwen langs kunnen komen. Dat moet allemaal erg voorzichtig, want zodra er een signaal is vanuit de stad dat iemand weet waar ze zitten, moeten ze weer verhuizen. Dat lijkt me verschrikkelijk, als je op die manier onveilig moet voelen." Zelf heeft hij dat als homoseksueel in Tilburg, de stad waar hij opgroeide, nooit gehad. Bij hem thuis was het geen probleem. "Dat maakt dit soort verhalen des te schokkender. Hoezo moet het op die manier gaan, denk ik dan."

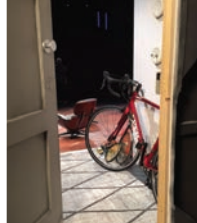
VERBAZING

Daar er anno nu nog steeds stigma leeft rondom hiv, verbaast hem. "Een kennis van mij heeft hiv. Toen hij het me vertelde, dacht ik meteen: wat lastig voor hem, als er iets is, dan sta ik voor je klaar. Maar hij heeft me ook verhalen verteld van mensen die daar heel anders op reageren. Ik denk dan toch dat dat weer die angst is." Daarom is het zo belangrijk om mensen te informeren, daar ligt volgens Freek de grootste kracht: informatie kan die onwetendheid doen verdwijnen. Het moet bespreekbaar zijn. "En dan gaat die angst uiteindelijk ook weg."

AMBASSADEUR

Als ambassadeur van het Aids Fonds wil hij mensen vooral meegeven om eens verder te kijken dan je eigen omgeving. "Ja, je kan hier in Nederland met hiv oud worden en een gezond leven leiden, maar kijk eens naar andere landen: daar zijn medicijnen soms helemaal niet te verkrijgen. Dat kunnen wij ons niet eens voorstellen. Wij kunnen ons medicijnkastje opentrekken, naar de Etos of DA lopen of een dokter bellen en we hebben binnen no time medicijnen. Dat maakt dat wij denken: het is toch allemaal opgelost en in orde? Maar dat is op andere plekken niet zo." Het is de reden waarom Freek vindt dat we ons moeten blijven inzetten voor een wereld zonder aids. Dat besef, daar hoopt hij als ambassadeur aan te kunnen bijdragen. "Er zijn al grote stappen gemaakt in de aidsbestrijding, maar het is nog niet klaar en het zou zo mooi zijn als dat kan: dat er een oplossing komt."

'IK BEN ALS EERSTE ECHTGENOOT. IK HOUD OOK VAN ZORGVULDIGHEID.'

— FAVORIETE ZIN FREEK

LEUKE WETJES

- Voor de zenders worden er ongeveer 1050 batterijen gebruikt tijdens de gehele tour.
- Naast de cast werken er veel andere mensen aan de voorstelling. Voor de première werkt een team van +/- 20 man achter de schermen mee. Zodra de voorstelling op tour gaat wordt het team teruggebracht naar zeven personen, ondersteund door drie technici van het theater.
- Elke voorstelling worden er 4 Oreo-koekjes gebruikt. Aan het einde van de tour zijn dat totaal 144 koekjes, wat gelijk staat aan ongeveer 10 rollen.

LEUKE WETJES

- Als je de aanwijzingen in de tekst volgt kan je daaruit afleiden dat het huis van Cal en Will in New York gelegen is aan de straat Central Park West ter hoogte van W86th Street.
- De woonkamer die het decor vormt wordt in ongeveer vier uur opgebouwd.
- Om alle licht en geluid aan te sluiten wordt ongeveer 1,5 kilometer kabel gebruikt.
- Paul, Anne Wil en Freek rijden tijdens de tour ruim 12.000 kilometer van hun huis naar het theater, waarbij Paul de meeste kilometers aflegt.

'IK ZAG ANDRÉ MEER VAN ZICHZELF GEVEN AAN ONZE HOND DAN AAN MIJ.'

— FAVORIETE ZIN ANNE WIL

'JE KUNT DE FEESTDAGEN NIET BETER BEGINNEN DAN MET JOUW SPAGHETTI ALLE VONGOLE!'

— FAVORIETE ZIN PAUL

Aids Fonds

Het Aids Fonds is al dertig jaar actief in de zorg voor en ondersteuning van mensen met hiv en het voorkomen van nieuwe infecties. We zijn er voor iedereen die met hiv en aids te maken heeft, in Nederland en daarbuiten. Via onze steun aan organisaties helpen wij de mensen die het hardst getroffen worden door de epidemie, maar die de minste ondersteuning ontvangen. We betrekken mensen met hiv op ieder niveau van besluitvorming, omdat zij het beste weten wat er nodig is en welke oplossingen in de praktijk goed werken.

'VOOR MIJ IS HET ELKE DAG 18 NOVEMBER, DE DAG DAT MIJN ZON STIERF.'

HEEFT U OOK EEN DATUM DIE U VOOR DE REST VAN UW LEVEN ZAL BIJBLIJVEN? VOOR MIJ IS DAT 18 NOVEMBER 2005: DE DAG DAT MIJN ZON MAURICE STIERF AAN AIDS. HIJ WAS PAS 35 JAAR.

Het is nu elf jaar geleden, maar voor mij is het iedere dag 18 november. Elke morgen sta ik op met de vraag: waarom? Waarom overkwam Maurice dit? Waarom heeft hij zich niet eerder laten testen op hiv? Ik weet dat de antwoorden op die vragen hem niet bij me terugbrengen. Maar als ik het begrijp, kan ik er misschien wel andere mensen mee beschermen, die ook een gevaarlijk spel met de dood spelen. Als ik dat kan bereiken, is Maurice niet voor niets gestorven. Door mijn verhaal te doen, levert mijn zoon toch nog een bijdrage aan de strijd tegen aids. Dat doet me, ondanks mijn dagelijkse gemis, erg goed.

Als donateur van het Aids Fonds weet ik dat er veel successen behaald worden in deze strijd. Ik durf zelfs voorzichtig te hopen dat we aids binnen afzienbare tijd onder controle hebben. Mensen met hiv kunnen in ons land dankzij medicijnen al een betrekkelijk normaal leven leiden. Maar tegelijkertijd schuilt daar het gevaar. De wetenschap dat je niet meer dood hoeft te gaan aan hiv, verleidt jongeren in het westen tot roekeloos gedrag. 'Als ik hiv oplaop, slik ik toch

een pil', hoorde ik laatst iemand zeggen. Mijn maag draaide ervan om. Hoe kan iemand denken dat hiv zomaar aan het licht komt? En weet diegene niet dat er wereldwijd miljoenen mensen met hiv géén levensreddende pillen kunnen krijgen?

Bij Maurice had het virus zich in zijn hoofd genesteld. In maart van dat jaar veroorzaakte dat bij hem helse hoofdpijnen. De artsen legden in eerste instantie geen enkele link met hiv. Zelfs niet toen hij in september uitvalsverschijnselen kreeg. Totdat een arts een bloedonderzoek specifiek op hiv liet doen. De uitslag kreeg Maurice op 26 oktober. Drie weken later was hij dood.

Als Maurice op tijd was getest, hadden hiv-medicijnen hem kunnen redden... Die woorden echoën al jaren door mijn hoofd. Steeds weer denk ik: waarom wordt niet bij ieder bloedonderzoek standaard op hiv getest? Het zou zo ontzettend veel

verdriet voorkomen. En waarom zijn hiv-medicijnen niet voor alle jongeren wereldwijd beschikbaar? Maurice had nog zoveel plannen, zoveel zin in het leven. Maar die tijd is hem niet gegeven. Als we met elkaar de rijen sluiten, weet ik zeker dat we andere jonge mensen wél kunnen behoeden voor een mogelijk fatale misstap. Een misstap waarvan ik hoop dat u die als ouder nooit, maar dan ook nooit, hoeft mee te maken.

Met vriendelijke groet,

JEANNE VAN NOORD
Moeder van Maurice †

SOLDAAT VAN ORANJE

DE MUSICAL

DE VOORSTELLING DIE GESCHIEDENIS SCHRIJFT

SOLDAATVANORANJE.NL | 0900 - 1353
THEATERHANGAAR | VLEGVELD VALKENBURG | BIJ LEIDEN

SPEELIJST MOEDERS EN ZONEN

THEATERSEIZOEN 2015 - 2016

APRIL

vr 15	20:00	VEENENDAAL	Theater De Lampegiet	0318-540141	www.lampegiet.nl
di 19	20:15	DELFT	Theater de Veste	015-2121312	www.theaterdeveste.nl
wo 20	20:15	RIJSWIJK	de Rijswijkse Schouwburg	070-3360336	www.rijswijksschouwburg.nl
do 21	20:15	HOOFDDORP	Schouwburg De Meerse	023-5563707	www.demeerse.com
vr 22	20:15	HOOFDDORP	Schouwburg De Meerse	023-5563707	www.demeerse.com
di 26	20:00	ZUTPHEN	De Hanzehof	0575-512013	www.hanzehof.nl
do 28	20:15	LEIDEN	Leidse Schouwburg	071-5163881	www.stadspodia.nl
vr 29	20:15	LEIDEN	Leidse Schouwburg	071-5163881	www.stadspodia.nl

MEI

di 10	20:15	LEEUWARDEN	Stadsschouwburg De Harmonie	058-2330233	www.harmonie.nl
wo 11	20:00	HENGELO	Rabotheter Hengelo	074-2556789	www.rabotheter.nl
vr 13	20:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
za 14	20:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
zo 15	14:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
di 17	20:00	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
wo 18	20:00	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
do 19	20:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
vr 20	20:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
wo 25	20:00	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
do 26	20:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
vr 27	20:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
za 28	20:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
zo 29	14:30	AMSTERDAM	DeLaMar Theater	0900-3352627 (€1,00 p/lg)	www.delamar.nl
di 31	20:15	DEN HAAG	Koninklijke Schouwburg	0900-3456789 (10 cpm)	www.ks.nl

JUNI

wo 01	20:15	DEN HAAG	Koninklijke Schouwburg	0900-3456789 (10 cpm)	www.ks.nl
do 02	20:15	DEN HAAG	Koninklijke Schouwburg	0900-3456789 (10 cpm)	www.ks.nl
vr 03	20:15	DEN HAAG	Koninklijke Schouwburg	0900-3456789 (10 cpm)	www.ks.nl
wo 08	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
do 09	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
vr 10	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
za 11	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
zo 12	14:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
wo 15	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
do 16	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
vr 17	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
za 18	20:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl
zo 19	14:00	ROTTERDAM	oude Luxor Theater	010-4843333	www.luxortheater.nl

*wijzigingen voorbehouden

KEMNA THEATER PRESENTEERT I.S.M. SENF THEATERPARTNERS

MOEDERS EN ZONEN

VAN TERRENCE MCNALLY

CAST

ANNE WIL BLANKERS | PAUL DE LEEUW | FREEK BARTELS

KINDERCAST

CAS DE BRUIN | JAYDEN VAN HERK
FELIX WILBRENNINCK | TIJMEN ZUURMOND
FINN SCHUITEMA | TIM KLUMBERS

REGIE

JOB GOSSCHALK

VERTALING & BEWERKING

RAOUL HEERTJE

DECORONTWERP

ROB SNOEK

LICHTONTWERP

PELLE HERFST

KOSTUUMONTWERP

CARIN EILERS

KINDERREGISSEUR

VICTOR MENTINK

CASTING

KEMNA CASTING

REGIE-ASSISTENT

TOM SEBUS

PRODUCTENTEN
KEMNA THEATER
JOB GOSSCHALK
MONIQUE VAN WELZEN

PRODUCENT
SENF THEATERPARTNERS
MATTHIJS BONGERTMAN

PRODUCTIE
CHRISTINA KANSEN
JONA RENS
FROUKJE BOUMAN

TECHNIEK
JESSE BREEBAART
JOHAN DE GROOT
STEFAN VAN BREUKELLEN
STIJN VAN BRUGGEN
ANGELIQUE ZUIDERWIJK (STAGIAIR)

KINDERBEGELEIDER/COMPANY MANAGER

ROOS COPPELMANS

CAMPAGNEBEELD

MARK ENGELEN

ONTWERP ARTWOK

HET ECHE WERK

MARKETING & COMMUNICATIE

HENRIËTTE VAN ECHEVELD
JANNIE POST

TOURNEEPLANNING

SENF THEATERPARTNERS
CHRIS BERGWERF
LINDA TERLAAK
HUIJ VAN DEN HEUVEL

MET SPECIALE DANK AAN:

De medewerkers van Kemna en Senf Theaterpartners
Chauffeurs – Leontine Bekkema en Rene Tanahote
Transport – Pieter Smit Group
Vervoer cast & crew – Martin Schilder
Lichthuur – Peitsman Licht en Geluid
Geluidshuur – Purple Group
Interviews programmaboek – Els Quaegebeur
Vormgeving programmaboek – Julian Schönfeld
Scène fotografie – Leo van Velzen
Decoratierier – De Man Met De Hamer, Maarten Smids

Repetitieuimte – artOloco, Ton Offerman
Assistente producent Senf – Alet Gurck
Administratie – Senf Theaterpartners:
Tjeerd Dudok, David de Bakker, Fikri el Haddioui & Barry Senf
Catering – Peas, Maarten Jan van de Vrede
Directie en medewerkers van Theater de Lampegiet te Veenendaal
Directie en medewerkers van de Leidse Schouwburg te Leiden
Aidsfonds – Barbara Ammerlaan
MES – www.mes.nl
Roel Dirven

Diga Colmore Venlo B.V.
Drukwerk affiche & programmaboek – Muller Visual Amsterdam
Trailer – Q-Media, John Heidema
Fietsen bij Auke
Drukkerij Cocu
Koot.com

Alle tournee theaters
En vele anderen

"Original Broadway Production produced by Tom Kirdahy, Roy Furman, Paula Wagner & Debbie Bisno, Barbara Freitag & Loraine Alterman Boyle, Hunter Arnold, Paul Boskind, Ken Davenport, Lams Productions, Mark Lee & Ed Filipowski, Roberta Pereira/Brunish Trinchero, Sanford Robertson, Tom Smedes & Peter Stern, Jack Thomas/Susan Dietz.
World premiere originally produced at the Bucks County Playhouse, June 2013 Jed Bernstein Producing Director"

Na afloop van de voorstelling gaat het verhaal helaas verder...

Nog elke dag verliezen duizenden moeders hun kinderen aan aids en moeten ze gedwongen leren leven met het immense verdriet. Net als in 'Moeders en zonen'. Ja, hier in Nederland kun je met hiv oud worden, maar kijk eens naar andere landen: daar zijn medicijnen soms helemaal niet te verkrijgen. Dat kunnen wij ons niet eens voorstellen. Wij lopen naar de drogist of bellen een dokter en hebben in no time medicijnen. Dat maakt dat wij denken: het is toch allemaal opgelost? Maar dat is op heel veel andere plekken absoluut niet zo.

Er zijn al grote stappen gemaakt in de aidsbestrijding, maar we zijn nog lang niet klaar. Wereldwijd zijn er bijna 37 miljoen mensen met hiv en meer dan de helft van hen heeft geen toegang tot behandeling. **Dat betekent dat er nog steeds 1,2 miljoen mensen per jaar onnodig sterven aan de gevolgen van aids.**

Het Aids Fonds wil dat iedereen recht heeft op medicijnen en zorg – waar ook ter wereld, wie je ook bent. Dat kan alleen met uw hulp. **Steun daarom het Aids Fonds. SMS nu AIDS naar 4333 en doneer eenmalig 3 euro voor de strijd tegen aids.**

Dank u wel.

Freek Bartels

Acteur in 'Moeders en Zonen' / ambassadeur Aids Fonds

'Geen medicijnen is doodzonde.'

www.aidsfonds.nl